

Muudatus 1: ADB-BUTINACA, protonitaseen, etaseen, etonitasepüün, 2-metüül-AP-237 ja alfa-pürrolidinoisoheksanofenoon lisamine narkootiliste ja psühhotroopsete ainete nimekirja

4.1 Sotsiaalne, sh demograafiline mõju

Mõju sihtrühm: narkootiliste ja psühhotroopsete ainete potentsiaalsed tarvitajad

Politsei- ja Piirivalveameti avaliku arvamuse ja riskikäitumise uuringu kohaselt oli 2015. aastal Eesti täiskasvanud elanikkonnast vähemalt korra elu jooksul mõnda narkootikumi tarvitanud ligi 20%.

Eesti täiskasvanud elanike tervisekäitumise uuringu (2022) tulemuste põhjal oli 16–64-aastastest vastajatest tarvitanud ilma arsti korralduseta narkootikume või psühhotroopseid retseptiravimeid 6,1% viimase 12 kuu jooksul ning 5,3% viimase 30 päeva jooksul.

Illegaalseid uimasteid tarvitatakse ka koolinoorte seas: üle kolmandiku (38%) Eesti 15–16-aastastest kooliõpilastest on enda sõnul tarvitanud mõnda narkootilist ainet.

Sihtrühma suurus on keskmine.

Mõju ulatus, avaldumise sagedus ja ebasoovitavate mõjude risk

Eesti paistab Euroopa Liidus silma keskmisest suurema narkootikumide tarvitamise sagedusega 15–16-aastaste kooliõpilaste seas.

Kuni 2018. aastani oli Eesti narkootikumide üledoosiga seotud surmade poolest Euroopa Liidus esimesel kohal.

Eespool loetletud ainete narkootiliste ja psühhotroopsete ainete nimekirja lisamise eesmärk on piirata nende laiemat levikut ja kättesaadavust, kuna need võivad kujutada tõsist ohtu rahva tervisele.

ADB-BUTINACA-t on tänaseks leitud 26-st Euroopa Liidu liikmesriigist, sh Eestist. Ainega on seotud vähemalt 14 surmajuhtumit Euroopa Liidu liikmesriikides.

Protonitaseeni on leitud kuuest Euroopa Liidu liikmesriigist, sh Eestist. Eesti Kohtuekspertiisi Instituudile on protonitaseeni esitatud analüüsimiseks korduvalt. Eestis kasvas bensimidasooli opioididest põhjustatud surmade arv 2022. aastal hüppeliselt, sh põhjustas protonitaseen 22 surmajuhtumit.

Etaseeni on tuvastati ka juba paljudes Euroopa riikides. Eesti Kohtuekspertiisi Instituudile on etaseeni esitatud analüüsimiseks 2020.–2021. aastal kokku kolmel korral koguses 11,52 g.

Etonitasepüüni on tänaseks leitud kuuest Euroopa Liidu liikmesriigist, sh Eestist.

2-metüül-AP-237 on leitud seitsmest Euroopa Liidu liikmesriigist, sh Eestist. Eesti Kohtuekspertiisi Instituudile on 2-metüül-AP-237 esitatud analüüsimiseks 2022. aastal kokku kahel korral koguses 1,34 g.

α -PiHPi on leitud enamikust Euroopa Liidu liikmesriikidest ning seda kõige rohkem aastatel 2018 ja 2022. Eesti Kohtuekspertiisi Instituudile on α -PiHPi esitatud analüüsimiseks korduvalt.

Mõju ulatus ja avaldumise sagedus on väike, kuna ametlike andmete põhjal on tegemist siiani Eestis pigem harva esinevate ainetega. Ebasoovitavate mõjude risk on loetletud ainete lisamisel keelatud ainete nimekirja väike, kuna praeguste andmete põhjal ei ole nendel ainetel meditsiinilist asutusala. Muudatus on positiivse mõjuga, kuna teada on mitmetest eespool loetletud ainetest põhjustatud

terviskahjustustest ja surmajuhtudest maailmas ning seetõttu on tarvis nende ainete kättesaadavust rahva tervise huvides piirata.

Määrusega kaasnevad positiivset laadi mõjud. Narkootiliste ja psühhotroopsete ainete nimekirja lisatavatel uutel ainetel ei ole meditsiinilist ega muud teadaolevat seaduslikku kasutusala ning tegemist on ainetega, mille käitumine inimese organismis, toime avaldumise määr ja ohutusprofiil on teadmata. Ainete piiramine on rahva tervise huvides ning vähendab riske, et ained satuksid laiemasse kasutusse.